

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 225

van **RITA MOORS**

datum: 10 november 2022

aan **LYDIA PEETERS**

VLAAMS MINISTER VAN MOBILITEIT EN OPENBARE WERKEN

Albertkanaal - Overloop bij hoogwater in de Maas (2)

Onderzoek van een masterstudent van de studie Hydrologie aan de Wageningen Universiteit heeft uitgewezen dat het Albertkanaal potentieel heeft als overloopgebied bij hoogwater in de Maas.

Doordat de stuw Monsin bij Luik in onderhoud was tijdens de extreme hoogwaterpiek van het zomerhoogwater van de Maas in 2021, steeg de waterstand in het Albertkanaal met ruim een meter. Het onderzoek concludeert nu dat het kanaal ruimte heeft voor een extra hoeveelheid water en stelt dat, als het Albertkanaal gebruikt wordt als 'overloop' tijdens hoogwater in de Maas, de hoogwaterpiek aan de Nederlandse kant van de grens tot zes centimeter lager kan uitvallen.

De onderzoeker stelt voor om de mogelijke risico's m.b.t. schade aan het Albertkanaal en de scheepvaart verder te onderzoeken.

In haar antwoord op mijn schriftelijke vraag nr. 13 van 29 september 2022 gaf de minister daaromtrent het volgende aan: "Het Albertkanaal is niet gebouwd als een afvoermogelijkheid voor grote rivierafvoeren. Ter hoogte van de sluizen zijn geen stuwen aanwezig, maar enkel omloopriolen en waterkrachtcentrales die slechts een beperkte afvoer kunnen genereren. Het aanpassen van het Albertkanaal vanuit oogpunt van afvoer van hoogwaterdebieten zou zeer grote structurele aanpassingen vereisen. Bovendien moet ook in rekening gebracht worden dat de stroomsnelheden in het Albertkanaal dan sterk zullen toenemen, hetgeen een knelpunt zou vormen voor de scheepvaart.

Ten slotte kan er ook impact zijn op de waterkwaliteit, gezien bij hoogwaterafvoeren ook veel sediment en andere vervuiling mee getransporteerd wordt. Gelet dat er een belangrijke drinkwaterwinning is in het Albertkanaal, kan hier geen risico genomen worden."

De minister wijst in haar antwoord ook op andere mogelijkheden om de overstromingsrisico's verder te reduceren en waarbij ook meerwaarde voor o.a. natuur en toerisme gecreëerd kan worden.

1. Welke onderzoeken zijn er voorafgegaan aan de conclusie die de minister geeft in haar antwoord op deelvraag 1 van mijn schriftelijke vraag nr. 13? Wanneer en door wie werden deze onderzoeken uitgevoerd?
2. Welke specifieke aanpassingen aan het Albertkanaal uit het oogpunt van afvoer van hoogwaterdebieten zouden er nodig zijn om het Albertkanaal te laten dienen als een afvoermogelijkheid voor grote rivierafvoeren? Welke kostprijs is daaraan verbonden?

3. Is het mogelijk stuwen te installeren ter hoogte van de sluizen van het Albertkanaal? Welke kostprijs is daaraan verbonden?
4. Om welke reden zou de stroomsnelheid in het Albertkanaal sterk toenemen als het Albertkanaal zou dienen als een afvoermogelijkheid voor grote rivierafvoeren? Is daar onderzoek naar gedaan? Is dat effect onoverkomelijk?
5. Is het mogelijk, als het Albertkanaal zou dienen als afvoermogelijkheid voor grote rivierafvoeren, de afvoer te filteren van sediment en andere vervuiling, zodanig dat er geen impact is op de drinkwaterwinning? Is het effect op de waterkwaliteit onoverkomelijk?
6. Kan de minister meer duiding geven over de andere mogelijkheden om de overstromingsrisico's verder te reduceren, waarbij ook meerwaarde voor o.a. natuur en toerisme gecreëerd kan worden?

ANTWOORD

op vraag nr. 225 van 10 november 2022

van **RITA MOORS**

1. Het antwoord op deelvraag 1 van schriftelijke vraag nr. 13 was niet gebaseerd op uitgebreid onderzoek maar op de feitelijkheden en aannames die vanuit de specialisten in mijn administratie, De Vlaamse Waterweg nv, werden gekaderd. De huidige infrastructuur van het Albertkanaal laat niet toe om grote hoeveelheden water af te voeren. Om dit mogelijk te maken zouden aanzienlijke infrastructurele aanpassingen noodzakelijk zijn.

Anderzijds is het aannemelijk dat, bij de afvoer van een grotere hoeveelheid Maaswater via het Albertkanaal, het risico op een verslechtering van de waterkwaliteit van het Albertkanaal toeneemt en dus een hypotheek kan leggen op de watercapacities voor drinkwaterproductie en bedrijfstoeepassingen.

Dat de afvoer van extra Maaswater van het Albertkanaal een zekere positieve invloed zou hebben op de waterpeilen wordt zeker niet ontkend.

Uit de thesis van de heer Bram Peters (Role of Albert Canal system in July 2021 flood: what can we learn from this?, Universiteit Wageningen) blijkt evenwel dat wanneer 90m³/s Maasafvoer doorheen het Albertkanaal zou stromen er een daling tot 6cm zou optreden in de Maas. Hoewel elke druppel de druppel teveel kan zijn, is dergelijke daling weinig significant om het overstromingsrisico langs de Maas aanzienlijk te doen dalen.

De effecten van de al uitgevoerde rivierverruimingswerken langs de Maas hebben er wel voor gezorgd dat het overstromingsrisico in veel grotere mate werd gereduceerd en de nog uit te voeren ingrepen zullen dit nog versterken. Ik trek immers bijkomend 6 miljoen euro uit voor meer waterbeveiliging langs de Maas. Hiermee kan DVW versneld aan de slag met o.a. het renoveren/verstevigen van dijken, het herstellen van uitspoelingen in de oever en aanvullen van erosiegaten.

- 2-3. Om een aanzienlijke hoeveelheid extra Maaswater via het Albertkanaal af te voeren zouden naast elk van de zes bestaande sluizencomplexen extra stuw- of waterafvoerconstructies dienen gebouwd te worden.

Daarnaast zou allicht ook een extra waterafvoerende verbinding vanuit de Antwerpse dokken naar de Beneden Zeeschelde dienen aangelegd te worden.

Technisch zijn dergelijke installaties uitvoerbaar, maar ze zullen uiteraard ook een belangrijke inname van ruimte vergen. De kostprijs voor deze werken wordt door DVW indicatief geraamd op ca. 200 miljoen euro.

4. Het afvoeren van een extra hoeveelheid water in het Albertkanaal betekent per definitie dat hogere stroomsnelheden zullen optreden tenminste voor zover een stijging van de waterpeilen op het kanaal niet wordt toegestaan. Hogere stroomsnelheden zijn hinderlijk(er) voor het aanzienlijke scheepvaartverkeer, en worden dus best vermeden.

De stroomsnelheid zou kunnen beperkt worden, maar dit zou dan betekenen dat een verhoogde waterhoogte moet worden toegelaten, hetgeen dan weer hogere dijken/oeveren of een beperking van scheepvaart impliceert – hetgeen moeilijk verdedigbaar is.

5. De Maasafvoer filteren van sediment of vervuiling is, gezien de hoge Maasafvoeren, niet mogelijk. Of het effect op de waterkwaliteit onoverkomelijk is, vergt verder onderzoek/navraag bij drinkwaterproducenten en bedrijven.
6. De rivierverruimingswerken die de voorbije decennia werden uitgevoerd hebben intussen hun nut bij hoogwatersituaties ten overvloede bewezen. In juli 2021 werd als gevolg van de waterbom een ongezien debiet van 3260 m³/s gemeten. Voorheen zou bij dergelijke afvoer langs de Maas in Limburg wellicht een calamiteit zijn opgetreden terwijl de wateroverlast en schade in juli 2021 nu al bij al beperkt bleef in Vlaanderen.

De rivierverruimingswerken in Vlaanderen en Nederland hebben bovendien gemaakt dat schitterende natuurwaarden en recreatieve meerwaarden werden gerealiseerd. De verschillende overstroombare gebieden langs de Maas zijn geïntegreerd in het Rivierpark Maasvallei en vormen zo een aaneenschakeling van natuurgebieden en toeristische troeven.

De Vlaamse Waterweg nv plant intussen ook nog verdere projecten die de overstromingsrisico's verder zullen doen dalen. Het betreft o.a. het bouwen van een doorlaatconstructie te Heerenlaak (gemeente Maaseik) en een rivierverruiming te Maasmechelen.